

**Meesterboek, bestaande uit geexperimenteerde middelen,
voor allerhande kwaalen, zoo innerlyke als uitterlyke der
paarden; hebbende de naam van alle mans gaading**

<https://hdl.handle.net/1874/31827>

0DA 5729

8 206

MEESTERBOEK,

BESTAANDE UIT

GEEXPIMENTEERDE MIDDELEN,

VOOR ALLERHANDE

K W A A L E N,

ZOO INNERLYKE ALS UITTERLYKE

D E R

Cm: 206.

P A A R D E N;

HEBBENDE DE NAAM VAN

ALLE MANS GAADING;

D O O R

L. J O N X I S.

BY JAN NORTIER,

MDCCLXXXVI

VOORBERICHT

V A N D E N

D R U K K E R.

Alhoewel de Schryver van het navolgen-
de Werktje reeds over lang dood is, en dus
deze Copie reets langen tyd ter persse ge-
reed geweest is: heeft het egter niemand
gelust, aan het algemeen gebruik dezelve
overtegeven, en in het licht te brengen;
dan eindelyk heb ik, van het zelve door
aankoop eigenaar geworden zynde, en in
aanmerking neemende de algemeene nuttig-
heid van dit Werktje, en de ziekte, die de-
ze winter onder de Paarden in ons Wal-
cheren geheerscht heeft, niet langer dit
Werktje aan myne Landgenooten willen
onthouden, vertrouwend, dat hun deze
myne moeite niet zal onaangenaam zyn:
maar dat zy in het zelve, veele nuttige
middelen, zoo ter bewaaring en beveiliging,
als ter geneezing van hunne Paarden, zul-
len vinden.

Mag dit Werktje tot nut en voordeel
strekken, zal ik my grootelyks beloont reken-
nen voor myne moeite; Vaartwel.

M E E S T E R B O E K

I N

P A A R D E N,

G E N A A M T

ALLE MANS GAADING.

Bestaande in hondert en acht en twintig *Middelen voor allerhande soorten van Kwaalen der Paarden*, welke alle meenigmaal geexperimenteert en best bevonden zynde, zyn ingelast in een *Manuscript*, geschreeven en nagelaaten door eene der grootste Meesters van Paarden van ons geheel Nederland, en zynde de meeste door den Uitgever, nu op nieuws, hier en in Holland ook geexperimenteert en best bevonden, heeft niet getwyffelt, ten hoogsten reguard op de algemeene nuttigheid neemende, deeze aan de Drukkers over te geeven, om die aan alle en een iegelyk bekend te maaken, zynde die zeer dienstig en hoogst noodzakelyk voor alle Menschen, die Paarden houden.

M I D D E L E N

V O O R

A L L E R H A N D E K W A A L E N

D E R

P A A R D E N.

I.

Een oogen pulver voor kwaade oogen van een Paard.

Wanneer men verneemt, dat een Paard begint kwaade oogen te krygen, of duisterder worden, als zy behooren te zyn, zoo neemt zes eyren, kookt die voor eerst hart, snydtze met de schaalen in schyven, die op een aschop op het vuur gelegd, en tot pulver gebrand: dit heel klein gemaakt zynde, neemt dan een veder, maakt die nat in honing, en wentelt die in het pulver, en trekt die door het Paards oogen, de oogleden wel opligtende, doet dat eenige reizen, de oogen zullen geneezen en goed worden, *Probatissimum est.*

2.

Een oogen water voor de Paarden.

Neemt aluin, galliciensteen en baakelaar, van ieder een once, kookt dit in een fles witte wyn tot op die helft, giet het af door een doek, en wascht het Paard daar mede de oogen, het zal schielyk geneezen, en is meenigmaal goed bevonden.

A

Bois

*Een dito oogwater van minder kosten,
en dat lang kan duuren.*

Neemt twee loot wit koperroot, vier loot aluin, en zoo veel galliciensteen, alles fyn gestooten, dit in een kanne putwater gedaan, en dat in een aarde pot laten kooken, tot op twee derden, doet dan daar in een half pond gescheidè amandelen fyn gekneust, en mengt die alvorens met een weinig van dat heet water, doet die als dan met het andere in die pot, en stopt hem dicht toe, tot dat alles gezonken is, giet het dan door een doek, en wascht de oogen daar mede, hoe ouder het wordt, hoe beter het is, dit middel is onberispelyk bevonden.

3.

Remedie voor een Paard dat rotterich is.

Neemt daar toe een half pond boomoly, en doet daarin het vierde deel van een loot kwikzilver, maakt dat warm, en giet dat het Paard in de neusgaten, dit is meenigmaal *Probatum* bevonden.

Of

Zoo iemand dit voorgaande middel niet durft gebruiken om de kwikzilver, voeg ik hier nader een ander middel, dog houdt langer aan.

Neemt een kwantiteit hoender drek, maakt die droog, en pulveriseert die, blaast hem dan van dat pulver in de neusgaten, doet dit twee a drie reizen, de rotterichheid zal ook vergaan.

4.

Voor een Paard, dat een geswollen hoofte heeft, en niet slikken kan.

Neemt drie versche eyren, mengt die met groene
zeep,

zeep, zout en wyn-azyn, zoo veel zeep, zout en azyn, als de drie eyren importeeren, neemt dan een stokje, bewint het endt wel met hennip of werk, legt het Paard dan neder, of houdt hem het hoofd zeer hoog, en stoot hem dien drank met den stok in den hals, het zal geneezen, dit is dikwils geprobeert, en goed bevonden.

3.

Voor een Paard, dat het watervet heeft.

Deze kwaal kent men uit het druipen der neusgaten, of dat een Paard zig opblost, en de vier voeten om hoog steekt, als mede de ooren koud heeft, daar voor laat men de midden ader van den hals, en men geeft het een goede kwantiteit siroop in, het zal geneezen, dit is *Probatum*.

6.

Voor de hartspan van een Paard.

Zulk een Paard moet men laten in de speer, tusschen de oogen en ooren.

7.

Voor een Paard, dat vernagelt is, en de etter boven uitbreekt.

Neemt een half pint wyn, een half pond reusel en twee loot groene zeep, mengt dat onder malkanderen, en kookt dit, doet het dan op een schoone doek, en legt het daarop, is *Probatum*.

Of

Men snydze kruiswaarts tusschen het hoef en de

MIDDELEN VOOR ALLERHANDE

nagel, dat het een weinig bloedt, en zet dan het voorgaande daarop.

Of

Neemt een pint gort, laat die in oude Varkens reu- fel wel kooken, doet het yzer dan af, en bint die ge- kookte gort op de voet, laat het des anderen daags weder beslaan, en rydt het warm zonder vrees, dit laaste middel heeft nog nooit gemankeert.

8.

Voor een Paard, dat geschoten of gewondt is.

Neemt honing en doiren van eyren, maakt een plyster daar van, en legt die op de wonde, en zoo het niet schielijk genoeg daar mede geneest, neemt een ge- kookte Kreeft, en doet daar by Haasevet, stoot het wel door malkanderen, en bindt dat op de kwetzuur, het zal zeer spoedig geneezen.

9.

Voor de buikspan.

Neemt honing en Honde bladeren, mengt dat door malkanderen, en sineert daar mede het Paard de aders aan de borst en onder den buik, dit is *Propatum* be- vonden.

10.

Voor een wonde der Paarden.

Neemt honing, zoete melk en meel, van elks even veel, mengt dat onder malkanderen, en maakt daar
vaa

van wicken en plysters op de wonde, het is *Probatum*.

II.

Voor een Paard, het welk onder de zadel is gebroken.

Het moet niemand als zeldzaam voorkomen, dat hier vyf remedien voor dezelve kwaal volgen, nadeemaal die alle geexperimenteert en goed bevonden zyn.

1.) Neemt Varkens beenen, tanden van een Snoek, en witte alant, van elks even veel, brandt ieder in het byzonder tot pulver, neemt daar toe spaans groen fyn gestooten, zoo veel als een van de andere drie soorten importeert, zift dan alles met malkanderen gemengt zynde, door een zifte, en na dat gy de wonde wel hebt uitgewaschen met loog, doet dan dat pulver in de wonde, en continuert het, tot het geneezen is, of

2.) Zoo het nu gebeurt, dat gy aanstonts met dat Paard moet ryden, en de zadel op het gekwetst komt, maakt een koek van eyren en meel, en legt die op de wonde, na dat gy die afgewaschen, en alvorens wel hebt gesmeert met oude reusel, of

3.) Neemt Varkens beenderen, brandt die tot pulver, en strooit dit op de wonde, naait in de zadel een stuk pargament, het gene de wonde bedekt, berydt dan dat Paard, gy zult het geene de minste schade toebrengen, of

4.) Neemt Honde beenderen, Varkens beenderen, en oude schoenzoolen, brandt die tot pulver, en doet dat in de wonde alle dagen, na dat dezelve wel is uitgewaschen, en gereinigd met loog, of

5.) Ook is goed bevonden leem uit een oude muur, klein gestooten, en daar mede met azyn een deeg gemaakt, en dat op de wonde drie a viermaal gedaan, en indien de wonde open is, moet men daarin oude boter heet gemaakt gieten, en dan het deeg daar op doen.

Voor een breuk op de rug van een Paard.

Neemt oude schoenzoolen, en brandtze, en ongebluste kalk, fyn gestooten, met de gebrande zoolen, benevens glas ook fyn gestooten, als mede alants wortel, ook fyn gemaakt, van elk even veel, en zift dit door een zifte, doet dan daar by een witte uyen, fyn gekneust, en doet dan alle dagen tweemaal van het voorgaande in de wonde, en legt daar op een plyster van pik, het zal schielyk geneezen zyn.

Om vuil vleesch weg te neemen.

Hier volgen vierderlei zoorten van deze kwaal, welke alle zyn goed bevonden.

1.) Neemt kleine ryst, brandt die tot pulver, zift die door een doek, en strooit het in de wonde, het vuil vleesch zal vergaan, of

2.) Neemt hollander bladeren of cladde bladeren, die jong uitschieten, kneust die, en vringt het nat daar van uit, en wascht de wonde daar mede eens daags, het vuil vleesch zal ook weggaan, of

3.) Neemt gunfiaan, brandt die tot pulver, en doet die in de wonde, of

4.) Neemt spaans groen gepulverifeert, doet die in de wonde, en zuivert die des anderendaags met witte wyn, daar netelen zaat in gekookt is, zoo zal de wonde heel schielyk zuiver worden.

Voor een Paard, het welk hartflagtig is.

Neemt twee pond gunfiaan klein gepulverifeert,

een fles witte wyn en een hand vol zout, laat dit wel met malkanderen kooken, en verdeelt het dan in drie deelen, geeft het Paard het eerste deel aanstonts warm in, drie dagen daar na het tweede, en op den negenden dag het derde, het zal geneezen zyn.

15.

Voor een Paard, dat kucht of zeer hoest.

Dit is nu voor de ziekte die de Paarden heel schielyk krygen en zeer gemakkelyk daar van sterven, indien aanstonts den inwendigen brand niet werde na buiten gejaagt, deze ziekte, (gelyk ik het wel meene te hebben) schynt buiten alle gisfing te ontstaan uit het overvloedig eeten van groen voeder by zomer dag, als gras, claver &c. nu zal men moeten bekennen, dat in dat gras, claver &c. gevonden worden alle ontuchtigheid, ja zelfs vergiftige Insecten, die een Paard opgegeeten hebbende, (niet genoeg zynde om aanstonts te moeten sterven) by zig vergaardert, en als dan tot zulke ziekte komt uit te barsten: het waar myns bedunkens te wenschen dat alle luiden, welkers vee acht a veertien dagen met groen voedzel gevoedt was, dat vee wel lieten aderslaaten, een Paard voor op de borst, en een Os of Koei in den hals, ik denke, dat men zulke wederwaardigheden niet zou moeten afwagten, dog de remedie voor zulk een Paard is, alzo het nog nooit na menigvuldige Experientien gemankeert heeft.

1.) Neemt rykelyk een halve lepel vol triakel, twee lepels vol honing en een wichtje safferaan, alles onder malkanderen, dog de safferaan gepulveriseert, neemt dan een stok bewonden met hennip of werk, steekt die daarin, en ververst de geheele bek van het Paard, dit gedaan zynde, stoot het overige in den hals, dekt het dan wel toe, om wel te zweeten, en laat het twee dagen daar na de borst ader slaan, en in zyn voeder zult gy hem geduurende acht dagen

geeven *fenum gracum*, swavel beide gepulverifeert, gemaale mostert en hennip zaat gekneust, van ieder even veel, daar onder gedaan een weinig zout, en het dagelyks daar van een kleine quantiteit in zyn voeder gegeven, het zal gezont worden.

16.

Voor een Paard, het welk een ordinaire hoest heeft.

- 1.) Neemt rogge en klein, geeft dit tien dagen lang het Paard in zyn voeder te eeten, of
- 2.) Neemt acht eyren, kookt die hart, en legt die geschelt vier en twintig uren in azyn, geeft het Paard vier daar van in, met een weinig azyn daar zy mede getrokken zyn, en de de andere vier op den derden dag, met de overfchietende azyn, het Paard zal gezont worden.

17.

Voor een Paard, dat winden heeft.

Neemt moerbezien, pulverifeert die, doet die in een beker wyn, en laat die warm worden, geeft die het Paard in, het zal op staande voet geneezen zyn.

18.

Voor een Paard, dat vervangen is.

Het beste daar toe, is het ingewant van een Vis, op de zoete grond het ingewant van rivier Visfen, op de celtige grond, het ingewand van zoute zee Visfen, als de Vis zeer groot is, alleenlyk een ingewant, zoo hy klein is, van verscheide, maakt die

die droog, en geeftze het Paard in zyn voeder het zal gezont worden.

19.

Hoe men een Paard de zoolen zal afdoen.

De zoolen worden afgebrandt met een gloeiend yzer, en dat om het bloeden, men legt dan daar op gestoote swavel heet gemaakt met een gloeiend yzer of schop, dog zoo, dat het niet brandt, neemt dan Paarde mest, slaat dat om de voet twee maalen daags, en dus acht dagen lang, dan is het genoeg, dit zal nooit mankeeren, dit is ook een middel, zoo de zoolen van zelfs waren afgevallen.

20.

Zoo een Paard gestoken is, en van buiten is toegewassen.

De steek moet geopend worden, en men moet daar in doen eyren geklopt, gestooten swavel, en gesmolten oude reufel, van elk even veel.

21.

Als een Paard zwaarmoedig is.

Deze kwaal word ook de bos genaamt, als zy aan de achterste beenen komt; de remedie voor de zwaarmoedigheid is: het vel van beide de voorste beenen buitenwaars op te spouwen met een mes, dog wel oppassen van geen bloedvaten nog peesen te geraaken, legt dan daarin wortelen van netelen, en bewindt die met liede of werk, en bereidt dan dat Paard hoe meer hoe liever, de zwaarmoedigheid zal schielyk

lyk vergaan, en tot de geneezing van de opening gebruikt niets anders als oude reufel, en smeert het daar mede; nader zal men spreken van de bos.

22.

Voor een Paard, het welk een overhoef heeft.

Brandt de huid rondom het overhoef open, en legt daarin spaans groen, geduurende drie dagen, zoo vergaat het overhoef.

Of

Neemt een stok van een groene hasefnoot met schel en al, maakt die warm op het vuur, zoo lang dat 'er puisten op komen, vryft daar mede dat overhoef, het zal ook vergaan.

23.

Voor een Paard, dat van binnen beschadigt is.

Neemt ingewant van een hond, en geeft dit het Paard in den bek, en maakt dat hy het doorslikt, geeft hem dan wel te eeten, en weinig te drincken, het zal schielyk geneezen.

24.

Voor een gezwolle gemacht van een Paard.

Neemt smits stof uit de smittery, en maakt dat gloeiend heet, doet het op een schotel, en giet daar in Geite melk en zout, houdt dan die schotel het Paard onder zyn gemacht, en dekt het wel toe, dat

de

de damp en warmte daar op komt, doet dit verscheidene reizen, het zal geneezen.

Of

Neemt byevoet fyn gehakt, en doet dit in oude reufel, en smeert het gemacht eenmaal daags daar mede, doet het Paard dan een cingel om de buik, een span van het gemachte af, dit middel is ook goed bevonden.

25.

Voor ruidigheid in het vleesch van een Paard.

Neemt oud smeer en spek, smelt het in een panne, en smeert het daar mede.

Of

Neemt het witte van twee eyren, mengt dat met boomoly, en roert daarin een weinig zout, smeert het Paard daar mede tegen de hairen op, is ook goed bevonden.

Indien de ruidigheid zo verre is gevordert, dat zy met de voorgaande remedie niet geneest.

Neemt dan Hoender mist in een var, en giet daar op mistpoel, laat dit dan doorloopen als loog, en wascht het Paard daar mede, neemt dan weder versch Hoender mist, en versche mistpoel, doet dat in een ketel, neemt vier handen vol cladde wortelen, fyn gesneden, een half pond wagensmeer, die niet bereid of toegemaakt is, een half pond lampoly, een vierendeel Paarde vet, een vierendeel reufel, een vierendeel lynoly, en een pond groene swavel, doet dit alles te zaamen in de ketel, en laat het wel kooken, en afgenomen zynde, doet daarin een pond aluin

zuin, en smeert dan daar mede het Paard, dit middel heeft nog nooit gemankeert.

26

Wanneer een Paard positief schorftig is.

Men moet het hair afnyden, daar het schorft is, neemt dan kalk water, zo warm als het Paard lyden kan, en wascht het schoon met een stroo-wis, en neemt een kanne loopend water, en zet die by het vuur, en doet daarin een hand vol em-blat klein gehakt, in de meimaand geplukt, en laat dit op de helft kooken, maar vooral niet overloopen, neemt dan ruit swavel, klein gestooten als meel, en rensel een jaar oud of meer, laat het water een we-nig kout worden, en doet alles te zaamen, smeert het paard daar mede, des anderen daags insgelyks, om den zesden dag wederom, na rato dat het nog veel schorft heeft, als men nu ziet, dat het heelt, wascht men de oude rooven af, met warm kalk wa-ter, en men smeert het wederom als vooren.

27.

Om hair te maaken.

Neemt regen worm, en kookt die in lynzaad met oly in een nieuwe pot, warm zynde, smeert het Paard daar mede, daar het geen hair heeft, het zal hair krygen.

-Of

Neemt swavel en lampoly gesmolten in een panne, en smeert de plaats daar geen hair is, het zal was-sen.

28.

28.

Voor de grondigheid.

Neemt gebrande aluin, oude reufel, spaans groen, fwavel en wortelen van netelen, kneust dit alles, en mengt het onder malkanderen, en fineert het Paard daar mede, wascht het met warm water en wyu met een wolle lap, tot dat het bloedt, laat het dan droogen, en fineert het met het voorschreven, het zal geneezen.

29.

Voor grondigheid aan de beenen.

Neemt boomoly, gloriaet, oud spek, schapen ongel en mosterzaat, klein gestooten en gesmolten in een ketel, giet het dan op het water, en fineert de beenen daar mede, en laat het een weinig in het water gaan, het geneest, *Probatum sepius.*

30.

Voor een Paard, dat niet stallen kan.

Brengt dat Paard in een schaapestal, daar schaape mist is, of stoot hem schaape mist in het geschrede, zoo stalt het van stonden aan.

Of

Neemt coraale steenen, stoot die fyn, en geeft die het Paard in met brood, of mensche luizen in het voeder, is *Probatum.*

31.

Voor een Paard, dat zig gebeeten heeft.

Maakt de wonde, daar het zig gebeeten heeft, schoon met azyn, en legt daar in week brood en zout, het zal flinken en heelen.

32.

Voor een gebrek in de maag.

Neemt de tonge van een Wolf of grooten Hond, droogt die hard en pulveriseertze, doet dat pulver in het voeder, het geneest aanstonts.

33.

Voor een ziek Paard.

Dit moet gelaaten worden, aan beide zyden, en men moet het bloed vergaderen, neemt dan een half pint azyn, zes eyren, een halve lepel honing, een schotel met uyen, een halve pint witte wyn, en twee lepels vol boter, mitsgaders een schotel vol van dat vergadert bloed, mengt dit alles door malkanderen, en vryft het Paard daar mede de schinkels, en slaat hem dat onder aan den voet, en des anderen daags vryft het af met hiede of brandnetelen, en laat het dan geworden, op den vierden dag neemt witte hefe of wynmoer en walpinge te zaamen gekookt, en slaat dat om de schinkels en in de buigen, neemt des anderen daags scheelkruid, en veegt het af, dan is het genoeg; dit middel is van een wonderlyke uitwerking bevonden, en heeft weinig of nooit gemankeert.

Een gewisse konst voor de vaaren der Paarden.

Alzo dit een kwaal is, die weinig of niet geneezen kan worden, of zy komt wederom, om dat men in het algemeen giste, dat die kwaal haaren oorsprong hadt in vervuiling van vleesch, zonder te onderzoeken waar uit die vervuiling ontstondt, en gevolgelyk dat die uitwendig moeste worden gecureert, en daarom tot hier toe die konst is duister gebleven, heeft nogthans de ondervinding ons volkomen den oorsprong geleert, dat zy bestont in een Worm, die zig voor eerst in de maag ophielt, en daar na boorde na den hals in de maanstrang of boven de schoft by de maanstrang, dat hy desgelyks zyne correspondentie en schuilhoek bleef houden in de maag, en dus als 'er sterke remedien aan de maanstrang gebruikt worden, hy zig na de maag begeeft, dat insgelyks, al waar zulk een worm in den hals komt, hy eene groote verrotting veroorzaakt, het gene men zien kan uit de wonden en stank der zelfver, die na buiten vuilen stinkenden etter en materie werpen, en dat zulke kwaal niet komt te vallen op slegte krenge, maar gemeenlyk op de beste Paarden, en dat zulke Paarden dan dor en mager worden, en niets haar helpen kan, zoo hebben wy dan de gewisse konst daar van uitgevonden, eerst geexperimenteert by Monfr. *Vergeer*, Scheveningse commissaris en schipper wonende in den *Haag*, en daar na by verscheide andere, het welk ten allen tyde navraging lyden mag, deze gewisse konst bestaat dan.

1.) De wonden in den hals of schoft door de vaaren veroorzaakt, moeten gedurende drie dagen alvoorens worden uitgewaschen en zuiver gemaakt, al eer men het regte middel gebruikt, om dien Worm af te jagen, men gebruikt tot dit wasch goed, sterke azyn, daarin geworpen twee handen vol zout op een kanne, of men kan in plaats van azyn en zout, neem

men sterke oude pekkel van rundvleesch, hoe ouder hoe beter, daar mede twee maal daags wasfchen, s' morgens en s' avonds; den tweeden dag s' avonds, na dat men gewasfchen heeft, zal men neemen een loot ter-pentynoly, en de helft daar van gieten in de gaten van de vaaren, en daar op zetten hiede of werk, dan moet de Worm die in den hals of fchoft is, zynen toevlugt nemen na de maag, daar hy zyn schuilhoek heeft, daar wy hem wel zullen vinden.

2.) Op de vierden dag s' morgens zal zulk een Paard ingegeven worden een drank, bestaande uit een hand vol wolkens booms wortelen, een hand vol zevenboom, en zoo het in de meimaand is, een kleine hand vol, een goede hand vol negen krachts wortelen, en een hand vol lubbestruik, dit moet te zaamen heel fyn gekerft worden, en gekookt in twee kroezen azyn op de helft, na dat het gekookt is en byna koud, moet men daarin doen een loot campher, heel fyn gepulveriscert, en een lepel vol pulver van gebrande schoenzoolen: deze drank zal men in twee verdeelen, de helft zal men s' morgens ten acht uren het Paard ingeeven, en de tweede helft ten tien uren, dit doet men gemakkelyk, wanneer men het Paard met het hoofd om hoog aan den reep bindt, en men in de bek steekt een koey hoorn, en men den drank daarin giet, des anderen daags s' morgen moet men oppassen, en men zal den Worm vinden in den drek, hy is een groote vinger lang, en heeft een kop als een Slang, en een staart als een Hagedis, neemt hem op en conserveert hem.

3. Houdt aan dagelyks het wasfchen tweemaal te doen, en maakt een wiek zalve, waar van gy alle dagen eenmaal wicken in de gaten, met hiede of hennip moet steeken, uit het volgende: een vierde pond beste was, drie loot hars, een loot terpentyn, en een vierde pond bokken of harts vet, smelt dit alles te zaamen, en laat het op de kook komen, en doet daar van wicken in de gaten, eenmaal daags, zoo lang tot het geneezen is, bewaart de gaten voor de vlie-

gea

gen, dit is nu het eenigste en beste middel om de vaaren van een Paard te geneezen, en het zelve weder in zyn vorige staat te brengen, en van groote waarde.

35.

Voor de Bos.

Deze kwaal komt gemeenelyk aan de agterste beenen, van buiten of van binnen omtrent de spat ader, en men gist, dat zy wordt veroorzaakt door het zwaaf forceeren van een Paard, zy wordt tot een buil, en zoo men ze lang laat zitten, wordt ze tot een beengewas, het Paard verliest zyn kragten in dat been, en moet eindelyk hinken. Men moet het vel op de buil met een mes openen, en daarop doen spaans groen, en men moet wortelen van brandnetels fyn hakken, en die kooken in sterke azyn, en als dan dat met een doek binden op die buil over het spaans groen, laat dit drie dagen zitten, dan zal de buil week geworden zyn: dan zult gy nemen een loot terpentyn oly, een loot dialthea, een loot laurier oly, twee loot pier oly, en een loot peter oly, doet dit te zaamen, smeert alle twee dagen de buil, en vryft het sterk in, tegen de hairen op, en droogt het in, met een heet gemaakt yzer, de bos zal vergaan.

36.

Voor de opening der Paarden.

Deze kwaal is tweederlei, en wordt veroorzaakt door het schieelyk en kort omkeeren van een Paard, als het heel warm is, de eerste is een halve opening, en bestaat in een halve opschuring, van de schoft en het vlies, veel gemakkelyker om te geneezen dan de tweede: de tweede is een geheele opening, of van een

B

schei-

scheidinge van het vlies, het welk zig door geweld scheidt van de schoft, zeer ongemakkelyk om te geneezen, ten zy men aanstonds de remedie appliceert: die kwaal ontdekt men niet zoo zeer door het kreupel gaan, als door het omkeeren en het douwen met den duim op de schoft, het geen zulk een Paard niet leiden kan, zoo is het dan, dat men voor beide aanstonds dat Paard de ader slaat voor op de borst, en met dat bloed de schoft tegen de hairen op wast, zoo de opening aan beide kanten is, moeten de beide schoften met dat bloed worden gewaschen, en indien de opening geheel is, moet men de voorste beenen vast omwinden met strooie banden, van boven tot beneden, zes a zeven dagen lang, in welke tyd het Paard niet mag leggen, maar moet blyven staan, daarom moet het met de halster van boven worden vast gemaakt, dat het niet langer kan komen als in de kribbe, om zyn voeder te eeten; 24 uren daarna vryft men het bloed af, met hooi of stroo, en men mag geen water of nattigheid daar toe gebruiken, tot het smeeren van beide de openingen gebruikt men twee loot populier oly, twee loot terpentyn oly, twee loot peter oly, en een loot Sint Jans oly, alles onder malkanderen gemengt, en daar mede de schoft, van onder aan het lyf, tot boven toe, tegen de hairen op gesmeert, en met een heet yzer laten intrekken, doet dit alle dag eens, tot 8 a 9 dagen; in het kort voeder zult gy het Paard geven fenegriek, en een halve hand vol heidens wonde kruid, fyn gesneden, continueert dit ook, zoo als het voorgaande, zoo men dit wel doet, zal het Paard geheel gencezen, daar het anderzints bedorven is, al was het van nog zoo groote waarde.

37.

Voor een vlei voor de oogen van een Paard.

Neeint scheel kruid, en doet dat zap in de oogen,
het

het geneest; of maakt pulver van gebrande eyer schaalen, en blaast dit het Paard in de oogen, is ook goed; maar het securaarste middel is, een tak van linden hout, van binnen uitgeholt, en het wit van vier eyren met zout gemengt, in dat uitgeholt gedaan, en van beide kanten toegestopt met houten proppen, brandt dit alles tot pulver, maakt het klein, en blaast daar van in de oogen van het Paard, continueert dat eens daags, de vlei zal verdwynen.

38.

Als een Paard de strob hoef heeft.

Neemt een loot moerbiesien, een loot swavel, pulveriseert dit wel te zaamen, en mengt dit pulver met honing, en smeert dat hoef daar mede, het zal geneezen en goed worden, of gebruikt deze navolgende, die nooit mankeert.

Neemt in de meimaand een nieuwe pot, en doet daarin twee vingeren dik zout, vult de pot verder met roode slakken, stopt die wel toe, en begraaft hem 3 a 4 weken in de aarde, haalt hem dan uit, en smeert daar mede het hoef, het zal zeer schielijk en wel geneezen.

39.

Voor het spadt.

Opent de huid de lengte van een lid van een vinger, neemt mostert bladeren, of nessie bladeren, die groen zyn, kneust die, en maakt daar van als een plyster, en doet het in de wonde, neemt twee loot zenuwe bladeren, en bindt die op de wonde, dan zal het vel 'zig openen, laat dit daar op leggen drie dagen lang, en smeert het dan wel met boom oly, en pier oly, onder malkanderen; dit is een remedie voor een

spadt, het welk te verre is gevordert, en met fineeren niet kan geholpen worden: wanneer een spadt begint, neemt men een loot terpentyn, een loot dialtea, een loot laurier oly, en een loot Sint Jans oly, dit alle te zaamen gemengt, en daar by dagelyks eens wel gefineert tegen de hairen op, en dan eindelyk wel om laag ftryken, doet dat geduurende vier dagen het zal geneezen.

Of

Neemt zes of acht wortelen van groote netelen, en hak die als moes, kookt die in wyn azyn, zoo lang tot dat zy week worden als moes, en bindt die warm met een doek op het spadt, laat die daar op drie dagen, en ververscht als dan wederom met het zelve tot den zesden dag, en dan wederom tot den negenden dag, ftrykt het als dan ftyf na beneden toe, met de hand, legt dan daar op een plyster van dialtea, en spaans groen, laat die vier dagen daar op, het spadt zal verdwynen; ook zyn er wel, die het spadt met een yzertje uittrekken, en afkorten, en als dan zout en roet in dat gat vryven, maar het is gevaarlyk dat zulk een Paard ftyf aan dat been zal blyven.

40.

Als een Paard de koege heeft.

Neemt vyf of zes radyzen, en maakt die droog, en half zoo veel zedoar, dit te zaamen gepulverifeert, en met wyn gemengt, giet dit het Paard in den hals, en houdt hem de neusgaten toe, tot dat ze druipen, of zoo lang, tot dat de etter of fluimen door de neusgaten uityloeien, als nu de neusgaten niet meer uitgeeven, is het Paard gezond.

Om een Paard vet te maken.

Neemt een tonge van een gestorve Paard, brandt die in een pot tot pulver, en geeft dit aan het Paard, in zyn voedere te eeten, of gebruikt het middel, dat volgt, die meenigmaal gebruikt is, en nog noo it gemankeert heeft.

Neemt gestooten swavel, en *fennum græcum*, van elks een ounce, en geeft dit het Paard in zyn voeder, slaat dan dit gedaan zynde, het Paard in de spar ader, verzamelt dat bloed in een vat, en doet haver daarin, en geeft dat aan het Paard te eeten, en als het gegeten heeft, neemt droog roggen brood, en maakt een stuk nat, in menschen water, en besmeert het met honing en zout, en geeft dit het Paard te eeten, continueert dit acht dagen lang met het brood, laat het Paard zoo lang staan, en dekt het warm toe, het zal vet worden.

Als een Paard Wormen in de maag heeft.

Voor die kwaal volgen hier vier remedien, die alle vier geexperimenteert zyn, en zyn goed bevonden: een Paard dat Wormen heeft, werpt zig neder ter aarde, byt en slaat geweldig met zyn kop, tegen de grond, van wegens de groote snerte, die het in den buik lydt, en komt dikwyls daar van te sterven, en zyn doodelyk benaauwt, als gy zulks verneemt, zoo

Neemt eyer schaalen, en brandt die tot pulver, doet daarin, een loot gestoote peper, een hand vol zout, en een halve pint edik of azyu, mengt dat door mal-kanderen, laat het op koken in een pan, en giet het zelve warm het Paard in den hals, zoo sterven de Wormen, of

Neemt drie handen vol zevenboom, giet daar op

witte wyn, en laat het een halve dag staan, en perst dan de wyn daar uit, geeft dan de wyn in eens het Paard in, en verdeelt de zevenboom in drie deelen, en geeft hem die in zyn voeder te eeten, of

Neemt zes a zeven eyer schaalen, een loot roest van yzer, twee loot gebrande peper, fyn gestooten, mengt dit alles in azyn, en giet dit het Paard in den hals, de Wormen sterven, of

Neemt twee loot hamerlag, en schaalen van eyren als boven, stoot dit te zaamen, en mengt het in azyn, al waar het een halve pint, of meer, het kan geen kwaad, maakt dan den azyn met het overige warm, en geeft die het Paard in, de Wormen moeten sterven.

43.

Als een Paard zig vertreedt.

Neemt ongebluste kalk, en wif van eyren, en bindt dit het Paard op de schade, het zal gencezen.

44.

Als een Paard zig op de aderen stoot.

Neemt hooi, en vryft het Paard de rug daar mede, neemt dan erntzewaan, en bindt dat onder dikke doeken bloot op de schaade.

Of

Neemt zaat van wegebladeren, twee handen vol, vier handen vol hopzaat, en zwyne bloemen, zoo veel, dat het voorgaande vettig wordt, doet dit te zaamen in een pot, doet daar op goeden azyn, en laat het te zaamen zoo lang kooken, tot dat al het zaat geborsten is, en dit het Paard met een doek om de schade gelaagen, het zal gewisfelyk gencezen.

45.

45.

Als een Paard te hard gereden is.

Neemt Koeiedrek, en bestrykt het Paard de beenen daar mede; tot aan den buik, neemt dan gort, annys, zout, eyren en bagger aarde, doet dit in een ketel met water, en kookt het wel, giet het dan af, en geeft het Paard te drinken, en zoo er groene garst op het veld is, geeft die geduurende eenige tyd het Paard te eten, het zal gezond worden.

46.

Voor een steengalle.

Neemt een loot spaans groen, en een lepel vol honing te zaamen geroert, en doet dat op de steengalle, geduurende tweemaal 24 uren, laat het dan een weinig werken of loopen, neemt dan lyn oly, en maakt die heet, en doet hem die zoo heet als lyden kan, in de hoof, is meenigmaal *Probatum* bevonden.

47.

Om een goed hoof te maaken.

Daar voor gebruikt men niets anders, als boom oly, en men smeert dat hoof twee a driemaal daags, het word goed.

48.

Voor de geelzucht.

Neemt het wit van vierentwintig eyren en twee loot wierook, klein gestooten, mengt dat door malkander-

B 4

ren,

ren, en giet dat het Paard in den hals, en berydt het aanstonts wel zonder vrees, het zal geneezen.

49.

Voor een vleesch gal.

Steekt die door met een gloeiend yzer, en legt daar op roggen brood, zoo heet als het uit den oven komt, en den derden dag neemt zuurdeeg, oude rentel, boom oly en pik, van els even veel, mengt dat warm zynde, door malkanderen, en smeert de wonde daar mede, het zal geneezen, en de vleesch gal zal weg zyn.

50.

Voor een vel bak.

Neemt twee lepels honing, en twee loot gallicien-been, en een bakje witte wyn, kookt dit te zaamen tot een zalve, en smeert het Paard de oogen daar mede, het zal geneezen.

51.

Als een Paard de nerve heeft.

Neemt twee lepels honing, een bakje wyn en twee loot knusflook, kookt dat te zaamen, en verbindt het daar mede, is meest tyds goed bevonden.

52.

Als een Paard de beenen verflagen heeft.

Neemt koud water, en doet zout daarin, roert het
wel

wel door malkanderen, en laat het zinken, en neemt dan dat water, en wascht het Paard de beenen, en vrytze op en nederwaarts, dat zy warm worden, doet dat drie a viermaal daags, en geeft het Paard in wit van eyren en zout, is zeer *Probatum* bevonden.

53.

Voor de rappes.

Neemt groene swavel en oude reufel, door malkanderen gemengt, en smeert het Paard daar mede.

54.

Voor een Paard, het welk gebeeten wordt van Wormen, die zig tusfchen vel en vleesch houden.

Zulke Wormen zyn drierlei.

De eerfte worden genaamt pyrtzelen, en neemen begin in de neuze, die boort men door met een heet yzer, en men doet daarin spaans groen en gebrande Paarde beenen, dan sterven die Wormen.

De tweede noemt men Bichantifche, en houden zig op tusfchen de knien en hoef, en daar dezelve legt, daar word een buil, neemt daar voor boekenbast, en vryft dat been zeer hard, brandt dan de buil van het been, met een heet yzer kruiswys open, en bindt dan die wonde toe, zoo sterft die Worm.

De derde houdt zig op aan het gemacht: en waar die legt, daar wordt ook een buil, en dat Paard vryft zig altyd, als men dat gewaar wordt, moet gy het hair daar affcheeren, en de buile ook openen, en vryft daarin spaans groen, en bindt dan daarop oude reufel, swavel en pilfen zaat, van elks even veel, de Worm zal ook moeten sterven.

55.

Als een Paard wat kwaads gegeten heeft.

Neemt Hond's wortelen drie loot, een loot koperwater, een loot salpeter, een once boom oly, een loot gallicien steen, en twee loot honing, neemt een Egel of Stekelvarken, brandt die tot pulver, en neemt twee loot van dat pulver, laat het Paard de hals ader, en neemt van dat bloed, en mengt dat onder al de voorschreve species, geeft daar van het Paard een kleinen drank in, en het overige moet gy verdeelen in eenige deelen, en in het voeder geeven, en in gevalle het Paard komt te swellen, rydt het in het water tot aan de buik toe, en wanneer het hoofd hem schrumpt, voelt in zyn fondement, zoo zult gy vinden, wat het gegeten heeft, en dan is het geneezen.

56.

Als een Paard een ellenbooge heeft.

Scheert het Paard dat hair van de ellenbooge af, vliemt het open met een vlieme, en vryft het wel uit met zout, laat het dan staan tot aan den derden dag, neemt dan honing, maakt die heet in een panne, en doet een wick in den honing, en legt die heel warm op de wonde, doet dit alle dagen tweemaal, s'morgens en s'avonds, de ellenbooge zal verdwynen.

57.

Als een Paard zig heeft overgegeten.

Dit zal men merken, als het neervalt, en de beenen om hoog steekt en wentelt, zoo dryft het op, en steekt hem in het fondement zeep, en een vinger lang spek, en berydt het Paard, zoo zal het wel haast zyn mist

mist maaken, dryft het nader alle reizen op, als het wilt gaan leggen, en doet dit gedurende de geheele dag, het zal geneezen zyn.

58.

Als een Paard te veel gedronken heeft.

Dat zult gy zien, wanneer hem de neusgaten druipen, daar voor laat men hem de hals ader slaan aan beide kanten, het zal geneezen zyn.

59.

Als het Paard te veel bereden is, en daar van een buile komt.

Laat hem aanstou's de fessel ader slaan, neemt dan Koeiedrek, azyn en zout, van ieder na rato even veel, mengt dit onder malkanderen, en sineert het Paard de knien daar mede, doet dat drie dagen lang, bindt dan van den azyn, Koeiedrek en zout op die buile, doet dat acht a negen maalen daags eens, dit is dikwyls geexperimenteert, en goed bevonden.

60.

Als een Paard een geswel op de toom heeft.

Neemt kalk, twee handen vol zout, wit van eyren, en twee loot spaans groen, doet dit alles in een panne, en maakt daar van een zalve, bindt het Paard zeer vast, en doet dit daarop, en laat dit een etmaal zoo, en voor die tyd moet het Paard niet veel eeten, om dat dit voorgaande afschuuren zou, wascht het dan wel af met warme wyn, en neemt dan tot een plyster hars, pik en ongel, van elks even veel, neemt dan een

een linne doek, trekt die door die zalve, en legt die op het geswel, doet dit ettelyke maalen: gy zult den Schryver bedanken en zeggen, het is van de beste uitwerking.

61.

Wanneer een Paard de buik swelt.

Scheert hem het hair af, en neemt een flieme, en slaat het Paard voor in den buik, dat het bloedt, en laat het dan staan tot aan den derden dag, neemt dan boom oly, Honde bloed en oude reufel, laat die met malkanderen kooken, en smeert het Paard daar mede de buik, het zal geneezen worden.

62.

Voor een geswel in de keel.

Dit verneemt men, wanneer een Paard een vuile aden heeft, en zeer rochelt, de remedie daar voor is. Neemt drie eyren en een half pint azyn, mengt dit te zaamen, en neemt een stok, splyt die open aan het eind, en bewint die wel met hennip of werk, dat het hout niet beledigen kan, wentelt dan die stok wel in de eyren en azyn, en het Paard ter neder geworpen hebbende, steekt hem die stok in den hals, en geeft hem dan den azyn en eyers in, het zal geneezen.

63.

Wanneer een Paard een hoorne lost.

Neemt hars en ongel, kookt het wel door malkanderen, doet daar van op een linne doek, en legt het op de wonde alle dagen nieuw, en bindt het wel toe, het zal schielyk geneezen.

64.

64.

Als een Paard zig aangerakt heeft.

Dit zal men weten, als het zeer geswollen is over die wortel, zoo snydt de wortel open, en laat het wel bloeden, neemt daarna het wit van drie eyren, vryft die metwerk of hiede op de buil, neemt daarna Koeie drek, zout en azyn, kookt dit te zaamen, laat het zoo koud worden, dat men het lyden kan, en bindt het over de wortel en buil, *Probatum est.*

65.

Voor een Paard, dat dampig is.

Geeft het Paard in acht dagen niet, dan gekookte haver, en laat geen stroo omtrent hem komen, daar het van eeten kan, doet daarna een levendige Vorsche in een ketel met koud water, hangt dat over het vuur, en terwyl de Vorsche nog byt is, geeft het Paard al meer gekookte haver te eeten, en geeft het van dat warm water te drinken, doet zoo etteleyke maalen, en neemt altyd levendige Vossen, en doet die in het koud water, en laat dat op het vuur warm worden, met de Vossen daarin, om het Paard te drinken, na expiratie van acht dagen, geeft drooge haver, maar voor eerst niet veel, het zal geneezen.

Of

Neemt *fenum græcum*, lunikwart, het welk op de boomen wast, nieuwe appelen, die op de luttelboomen wasfen, en medefaan of marienbloemen met het kruid en wortelen, de eerste drie species moeten fyn gestooten worden, en de medefaan fyn gefneden en gehalkt, dit geeft men het Paard in de haver te eeten, dit is ook *Probatum.*

66.

Voor egelhairigheid.

Wast het Paard de voeten met loog, en laat het haar droog worden, neemt pik, en smelt het, en doet het op het haar, en des anderen daags trekt het haar uit met een tange, neemt een slym, en slaat in de plaats, daar de haren gestaan hebben, en drukt dat kwaad bloed daar uit, braadt dan een stuk rogen brood, en legt het in water en zout daarin, dat het een bekwaame bry zy, bindt dat op de plaats, daar de bovenste haren uit zyn, en laat het twee etmaalen zitten, en wascht dan de plaats af met water, en smeert de zeerheid met oude reufel en schaapen ongel gemengt, van elks even veel, de egelhairigheid zal vergaan, en het zal geneezen.

67.

Voor een Paard, dat veederen heeft gegeeten.

Men moet zulk een Paard ingeeven de krop van een Hoen, daar het koren nog in is, is het best bevonden, en de veder blyft aan die krop hangen.

Zoo een krop is ook extraordinair goed voor een Paard, het welk zeer sterk hoest.

68.

Voor schorftige Paarden.

Laat zulk een Paard waschen, over zyn geheele lyf, en laat het dan weder opdroogen, neemt een goede kwantiteit witbladeren, een loot zwavel, en roet uit de schoorsteen, hakt de bladeren heel klein, pulveriseert de andere species, en neemt dan twee pond reufel, en doet die met de andere species, in
een

in een schoone pot, en laat het wel met malkanderen kooken, maar men moet het altyd roeren, anders zou de zwavel op de grond gaan en bederven, legt het Paard by de kookende pot, en neemt een kwast, daar gy het Paard mede wilt fineeren, en fineert het nit de kookende pot, over zyn geheel lighaam, daar het hairen heeft, ende en zyt niet bevreest, dat het verbranden zal, alzoo dit niet zyn zal, dit moet maar eenmaal gedaan worden, en de schorftheid zal geneezen.

69.

Voor een Paard, dat verstopst is.

Neemt een stuk spek, een vinger dik, en een vinger lang, wenteld dat in *stote admuente*, dat men het spek niet en ziet, en steekt dat het Paard in zyn fundament.

70.

Voor de raspen der Paarden.

Neemt kalgatten en snydze, en maaktze warm, met een weinig water, en wascht de raspen daar mede, dat zy rein worden, neemt dan een loot terpentyn, vernis, en een weinig zout, mengt het wel onder malkanderen, en strykt wel de raspen daar mede.

71.

Voor een Paard, dat zeer vervangen is.

Neent een pond zwarte zeep, en het wit van drie of vier eyren, en 21 boerbefien, dit wel by malkanderen gemengt, en dat in drie deelen gedaan, en in ieder deel te doen een roode kool blad, en het Paard
in

in drie verscheide reizen in den hals gegeven, dog met een tusfchen poozing ten minften van vier uren, en ieder reize na fpoelen met water, dit gedaan zynde, laar het gaan, dat het warm wordt en zweet, dan warm toe dekken, en zoo laaten ftaan,

72.

Voor de mok.

Neemt kalk van leer, en giet wyn daarop, dat het overfiedet, laar het dan ftaan tykelyk een halve dag, legt het dan in een vuile doek, en doet die om het Paard zyn voet, zoo nat van die fpecies als het kan, laar die een etmaal daar op leggen, en daar het hair nog niet af is, legt weder het vootfchreeve daar op, tot dat het hair er af is, neemt dan wyn en honing, van ieder even veel, mengt het te zaamen, en fmeert het Paard daar mede, tot dat het hair weder wast, dan is de mok gedaan.

73.

Voor een Paard, het welk droest.

Neemt een kroes witte wyn, vier dooiren van eyren, en een loot bever kullen, wel gepulverifeert en gemengt, maakt dit alles warm, en geeft het Paard in, en half zoo veel aan een Veulen, het is *Probatum* bevonden.

74.

Voor een Paard, het welk zoodanig droest, dat de keel gefwollen is, en naauwelyks eeten kan.

Neemt een pond oude reufel, en wentelt daarin zeven a acht nyen, bindt die dan in een bos garfte ftrou,

froo, wel met banden toegebonden, steekt het vuur daarin, en verbrandt het froo, en neemt die gebrande tyen daar uit, kneust die en legtze heel warm op de droesfem, een dag en twee nagten, neemt daar na een vliem, en slaat de droesfem door, smeert die met oude reufel en pier oly, en verbindt hem met werk, bewaart het wel, op dat de etter en materie daar wel uitloopt, geeft het Paard in zyn kort voeder te eeten fenegrick, en verbindt het des anderen daags wederom, het zal geneezen.

75.

Voor een maan oog.

Neemt een hand vol eyke bladeren, klein gestooten, een weinig azyn, zout, en een lepel honing daarin gedaan, en wel door malkanderen geslaagen, doet het dan in een dock, neemt een veer, en slykt met dat nat zyn oog of oogen, continuert dat drie a vier maalen, neemt dan een stukje boter zoo groot als een noot, doet hem dit in die oor, daar de maan dog is, en bindtze van boven toe, op dat de boter niet uitvalt, laat het Paard in geen vier dagen in de windt gaan, en laat hem de oog aderen in die tyd, dit is *Probatum* bevonden.

76.

Voor een witte slip op het oog.

Neemt een ey, doet het wit daar uit, en laat het rood daarin, en vult de doppe weder met zout, laat dit ey dan braaden in heeten asch, en dat zoo lang tot dat alles in pulver kan gaan, vryft het tot pulver, en neemt een veedere pype, en blaast het in de oog, het zal beteren.

77.

Als een Paard de beenen onder de kooten geswoilen zyn.

Neemt zemelen en oude barge reufel, kookt die te zamen in een panne, en laat de zemelen braaden in het vet, bindt dan een gedeelte daar van warm over het been, doet dat drie a viermaal, het zal gewisfelyk beteren.

78.

Voor de klooven onder aan de voeten der Paardet.

Neemt een loot dialtea, een loot oly van baaye, een loot peter oly, een loot pier oly, en twee loot harts vet, doet dit alles te zamen, en fineert het daar mede, en laat het intrekken met een heet yzer, en continueert dit vier a vyf dagen, neemt dan oude reufel, en Schaapen ongel, van elks even veel, smelt dit te zamen, en fineert het dan daar mede, dit bovenstaande is menigmaal geexperimenteert, en zeer goed bevonden.

79.

Voor een Paard, dat niet groeten wilt.

Dit moet men laten in de spoor aderen, aan beide kanten, dit zal wel gezont worden.

80.

Voor een Paard, dat schielyk ziek wordt, en niet eeten wilt.

Neemt alants wortelen, twee huislooken, eenige
hoof

hoofden van negen kragt; een geheel ey, en een weinig zout, alles gemengt onder malkanderen, en dat het Paard ingegeven, is buiten gemeen goed, en meest goed bevonden.

81:

Wanneer een Paard niet pilsen wilt.

Neemt het geele van fleder hout, dat onder de bast is, en kookt dit in melk, en geeft dit het Paard in, het zal aansfontis pilsen.

Zoo het een ruin of hengst is, is het gemakkelyker om te doen pilsen: dan neemt men een Scharrebyter leevendig, of twee, en men steekt die voor in de opening, daar het gemacht is, zy zullen aansfontis pilsen, maar voor een merrie moet men altyd het eerste middel gebruiken, die zonder mankement is.

82:

Wanneer de voeten van een Paard heitsig zyn.

Neemt het witte van een ey, en Schaapen ongel, doet dit onder de voet, doet dan Zwynen drek daar op, de hitte zal uit de voeten trekken, en alwaar het leeven nog zoo hoog opgetrokken was, het zal weder in zyn behooryke plaats komen: *Probatum sapius.*

83:

Wanneer een Paard geen haver of garst eeten wilt.

Neemt pekels van Haring en laatze kooken tot op de helft in een schoone pot, en schuimt die wel schoon af, laatze koud worden, en gietze het Paard in, en tydt hem een weinig, en laat hem dan nog een weinig tyds vasten, hy zal dan wel eeten.

C 2

84:

84.

+ *Om loopende gasen te geneezen.*

Neemt groene Ganzen drek en roode versche boter, laat het met malkanderen smelten, en maakt daar een zalve van, die is buiten gemeen goed.

85.

Een onverheterlyke zalve, wanneer een Paard den etter doorbreekt.

Neemt een once gezuiverde honing, een half loot grynspan, een vierde loot koperroot, een half loot terpentyn, en een loot gebranden aluin gepulveriseert, dat te zamen gekookt, dog mag niet overloopen met koken, neemt het af, en verbindt het Paard daar mede, maar niet te heet, is *Probatum*.

86.

Voor hartslagtigheid.

Neemt klein vaaren zaat, en zyne wortelen, pulveriseert die, en geeft dit het Paard onder zyn voeder, is altyd goed bevonden.

87.

+ *Om gelederen water te stillen.*

Neemt scheelkruid, aluin, en van de beste wyd azyn, na mate gy scheelkruid en aluin, daarin zult doen, het welk beide in gewigt even veel moet zyn, rookt dit met malkanderen, en legt het warm daarop, het zal geneezen.

88.

Voor spekhalfigheid.

Neemt oude reufel en fwavel klein geftooten, en een half pond lynoly, dit te zamen gekookt, en den hals daar mede gefmeert, zal fchielyk geneezen.

89.

Voor een Paard, dat geheel blind is.

Opent hem het oogen vlies zes vingeren af van de oogen, gy zult aldaar een ader vinden, trekt hem die uit, en fnydt die in tweeën, bindt een riem in elke opening, en doet daarin het wit van een ey, brengt het Paard in het donker, en laat het een weinig bloeden, bindt dan de riem los, en geneest hem die wonde met een zalve, die nader zal worden uitgedrukt, en aangewezen.

90.

Voor een gefwel onder aan den buik.

Neemt rauwe ftrenghe hennip garen van den haspel kookt die in hout asche met water, en legt dit tweemaal daags warm op het gefwel, dit geneest goed.

91.

Als een Paard fchrikt op alle vuuren.

Neemt knoflook en azyn, de knoflook geftooten, vryft het Paard de beenen daar mede twee a driemaal, doet het fchielyk loopen, en trekt het fchielyk om, dat het warm wordt, dekt het wel toe, het betert.

92.

Voor hinken.

Neemt werk, en maakt dat nat met cyren alleen, slaat dat het Paard in de hoof van de voet, daar hy aan hinkt, het zal beteren.

93.

Van de angehoef.

Neemt zuiver was, en smelt het met pik, slaat het nog warmzynde, het Paard om de voet, en over drie dagen neemt het weder af, en neemt glei en zout, van elks even veel, mengt het met sterken azyn, en vryft hem de voet daar mede, het zal geneezen.

94.

Voor de gagenhoef of rappigheid.

Zoo een Paard rappig is, zoo neemt glas fyn gestooten, en mengt dat met gesmolten hars, en doet daarin vers Varkens vleesch, het welk twee vingeren dik is, bindt het Paard also warm op den voet, en als het koud is, doet het dan weder af, en schraabt de plaats met een mes, tot dat het bloedt, doet dan daar over pulver van gallicien steen en glas fyn gepulveriseert, laat het daarin leggen, tot dat het van zig zelven uitvalt, is *Probatum*.

95.

Zoo een Paard de hoefdwang heeft.

Kookt weiten meel met oly, dat het week wordt, dan

dan geslaagen, en het Paard op de hoef gebonden met een linnen doek.

96.

Voor het voorstal of gedwang.

Neemt adamant, en stoot die tot pulver, neemt dan spek, en wentelt dat in dat pulver, en stoot het dan het Paard in den hals.

97.

Als een Paard zig gebrandt heeft.

Neemt haver en kookt die in een nieuwe pot, in een weinig regenwater, tot dat ze week is, stootze dan in een vyzel, en drukt door een doek het sap daar uit, en smeert het Paard daar mede, is *Probatum*.

98.

Voor een beengewas.

Neemt zemelen, maakt een koek daar van, met slappen azyn, bindt die drie dagen lang op het been, en zoo de huid de vierde dag, boven op het been niet open is, zoo zal men dezelve openen, bindt dan daar op Zogen drek, en zemelen met nuchteren speekzel of spuije gemengt, drie a vier dagen, zoo scheidt dat overbeen van zig zelve van dat scheen been, dit haalt men uit, en men meestert het zoo als wy van de bos gesproken hebben, also de bos, die aanslonts niet geholpen wordt, tot een beengewas ook komt te worden, ja het is my wel gebeurt, dat ik dat beengewas met geweld heb laten afflaan, en eger my gereusfeert is.

Voor een Paard, dat wagenbeetig is.

Neemt Paarde tonge, zeeker kruid, snydt dat klein, en geeft dit het Paard te eeten, onder het kart voeder, het zal beteren.

Voor verkrompe aderen.

Neemt Dassen vet, boomoly, en Honde vet, onder malkanderen gesmolten, en de aderen daar mede gesmeert, is zeer *Probatum* bevonden.

Een purgatie voor een Paard.

Neemt mangel bladeren, kookt die wel in melk, en neemtze dan daar uit, en stootze wel, bindt het Paard om hoog, en giet hem dat dan in, en laat het in vier uren niet eeten of drinken, neemt nader harselen knoppen en loof van jonge harselen, mengt dat met slegte wyn, en laat het wel kooken en lauw worden, en geeft dat weder het Paard in, dekt het warm toe, en rydt het in het veld, het zal zig reinigen, dog geeft hem dan tamelyk voeder, is veelmaalen geexperimenteert.

Een opdroogende zelve.

Neemt gebrande Visgraaten, die de goudsmitse gebruiken, blywit en genever besen, van elks twee lood, gallicien steen een lood, dit alles gepulveriseert, neemt

een half pond Dasfe vet, een vierendeel boomoly, een half pond Varkens reufel, dit alles met malkanderen gekookt in een kopere pot, en als het koud is, zoo fmeert het Paard daar mede, het geneest en droogt de wonde op.

103.

Een trek en heelende zalve.

Neemt twee loot Venetfche weieraanfche campher, een loot Garge fpek, een vierendeel Harten ongel, een loot gedroogt en gepulverifeert ruwibos, zynde een kruid, dit alles moet te zamen gekookt worden, neemt dan een vierendeel was, en een vierendeel wit hars te zamen gefmolten, en als de eerfte fpecies, die gekookt moeten worden, byna koud zyn, roert men het was en hars daar onder, wel door malkanderen, dezelve trekt en geneest buiten gemeen.

104.

Voor weeen der Paarden.

Wanneer de weeen voortkomen uit een overvloed van vogtigheid des bloeds, kent men die daar aan, wanneer het gepynigt wordt, worden zyne lendenen bewegen, dog fwellen niet, het Paard valt neder op de aarde, en wilt altyd leggen, en de aderen worden groot, als of zy gefwollen waaren, zoo laat dan zoo een Paard de aderen op beide zyden, genaamt de gordel aderen, en elders ook zoo veel bloed, dat het flauw wordt, leidt het dan met de hand zoetelyk, en laat het gaan, en geeft hem geen eeten of drinken, ten zy de weeen heel gebetert zyn.

De weeen van de winden kent men, als zyn lendenen en zyn geheel lyf zyn opgeblaazen, zoo heeft

het de pyne van binnen, daar voor neemt een stok van fleder, van binnen hol gemaakt, een span lang en van de dikste en grootste van holte, smeert die wel met oly, en steekt die hem in het fondament, en bindt dien met het buitenste end aan de staart vast, op dat hy niet uitvalle, laat het Paard lang draaven heen en weder, en zoo het koud is, bedekt het met een wolle deken, en bewindt uwe handen in oly, en srykt sterk zyne lendenen, dan zal het warm worden, en de winden zullen van agteren uitgaan door die stok, daarna zal men hem te drinken geeven, gekookt water met camyn en vinkel, gemengt met weiten meel in groote meenigte, en zoo het niet wilt drinken, moet men hem zoo lang laten dorstlyden, tot dat het dien drank drinkt, strooit hem dan op zyn voeder gemiaan of gestoote savelboom, en houdt het Paard warm.

De weeen, veroorzaakt door te veel voeder en haver, of ander koren, kent men, dat zyn buik hard wordt, en zyne lendenen zwellen, neemt daar toe malne, seheid kruid, Beere klauwen, en violetten kruid, kookt het in water, en doet daarin honing, oly, zout en zemelen, van het eerst gemelde van elks een loot, het water en het laaste, is na rato van het eerste, giet het laauw zynde in een clisteer pyp of zak, daar een riet of holle pyp in steekt, en giet hem alle die dingen, in zyn fondament, van agteren hooger staande dan van vooren, maakt hem van agteren vast toe, op dat het niet uitloopt, laat daar op twee knechts met het Paard ryden, van ieder zyde een, en een ieder met een ronde stok, en het Paard zyn buik slaan, van alle kanten, dog alvorens wel met lamp oly gesmeert, men zal daarna afdoen het gene men om het fondament te stoppen heeft aangebonden, en men zal het om, en wederom ryden, en zoo het wel stalt, zal het geneezen.

Wanneer de weeen komen, om dat het niet pissen kan, zoo swelt zyn buik by zyn gemacht, en valt ook nedet op de aarde, dan moet men neemen water kers, *peritoun* en *paragogus*, van ipder even veel,
en

en dit kookten in zout water, en des nachts by zyn gemacht binden, met breede banden, en dat dikwyls doen, als het koud is, al weder warm daarop, zoo het dan niet pissen wilt, gebruikt het 81ste middel, dikwyls geexperimenteert en goed bevonden.

105.

Voor de longen zucht.

Die ziekte komt voort uit hitte, dewelke komt uit vetigheid, dewelke verstopt de krop der longe, en maakt, dat een Paard een mauwe adem heeft, en wordt daar by gekent, wanneer de neusgaten opblazen en de lenden slaan, dan moet men maaken een drank van noote muscaat, gengber, galigaan camyn, en vinkel van elks even veel en gepulveriseert, doet daar toe een wichtje saffraan, mengt dit bovenstaande in wyn, en doet daarin nog drie dooiren van eyren, en giet dit alles het Paard in, na dat gy hem dat hebt ingegeeven, moet het nog een uur lang hoog met het hoofd gebonden blyven staan, op dat die stoffe in zyn darmen nedergaat, dan moet het met de hand geleidt worden, of een weinig bereiden, op dat het de stoffe door zyn muil niet uitwerpt, daarna moet het blyven vasten een dagen nagt, en ook zonder drinken, en den dag daarna moet men hem gras te eeten geeven, of schellen van weit, is *Probatum*.

106.

Voor een ziekte genaamt infestuci.

De Paarden overkomt een ziekte, wanneer zy geheel vermoeit zynde en zwaar zweetende, gezet worden in een koude winderige stal, want door de opene sweetgaten, en door de muil ontfangt een Paard wind of koude, waar van daan komt een krimpinge van de

zenuwen met weinig gezwels, en veroorzaakt insge-lyks weenen, en het Paard wordt in den gang belemmert, en daar om zulke Paarden infestuci genaamt worden: ook heeft men dit teeken, wanneer de huid van het Paard also gestrekt staat, dat men ze naauwelyks grypen kan, en zoo gedrongen, dat hem de oogen druipen of alsloopen: zet zulk een Paard terstont in een warme stal, en maakt eenige vloersteen-heet, dat zy gloeien, en legtze op de aarde onder de buik van het Paard, en dekt het wel toe met een lange wolle deken, die tot beneden toe komt van beide kanten, de zyden van het Paard moeten gehouden worden door twee mannen, en de steenen moeten dikwyls begoten worden met warm water, op dat also door de deken en damp van het warm water en steenen dat Paard zweetende wordt, en dan zal men de deken geheel toeslaan, en met eingelen toebinden, en also zal het blyven staan, tot dat het zweet geheel gestilt is, en men zal hem met warm gemaakte oly, boter en reufel dikwyls de schenkelen vryven en sineeren, of in plaats van dien kan men ook neemen eyren van tarwe stroo look en malue by malkanderen kooken in waater, en zoo warm als het lyden kan, om de henkelen slaan, en die zoo veel mogelyk is, warm houden, men geeve dit Paard ook verwarmende spyze, als fenegriek onder zyn voeder of dierge-lyks, tot dat het weder gezond is.

107.

Voor een Paard, het welk verkoud is in het hoofd.

De koude in het hoofd der Paarden maakt hen zonderlinge weenen, en maakt dikwyls by tyden, dat zy veel niesten, hoesten, en verlikken by wylen in de keele, dat komt ligtelyk, als een Paard uit een warme stal terstont in groote koude of wind komt, als ook van zwaaren arbeid of hirte, als zy komen in een koude stal of wind, daar door worden zy gedwongen

Om te hoesten, en hebben daarna geen lust om te eeten of te drinken, en dat ziet men wel aan de oogen der Paarden, als zy opgepruist staan en loopen, en de ooren hen koud zyn, en den adem, die uit de neusgaten komt, ook koud is, en mede de lendenen zeer staan: dog wanneer zy zoo wel niet eeten als voren, en nog weiniger drinken, veel hoesten en dikwyls pruisen, is een klaar teeken, dat zy verkoud zyn in het hoofd, dan zal men branden de sueren tusschen hals en hoofd, met een yzer onder de kinnebakken, ook ziet men wel, dat zommige die branden voor op de sterre van het hoofd, op dat de koude vogt verwarmt worde en dus vergaat: dog aan het securaafte moet men zig houden; maar voor al bedekt het Paard met een wolle dekzel, en vryft het tusschen de ooren met warme boter; men neemt ook wel een linnen doek, die men nat maakt in oly van bakelaar, en naait over het gebied van den toom, en doet die het Paard in de bek, om aldus de vogten, die koud zyn te verwarmen en weg te krygen.

Het securaafte middel is, te neemen een oude doek van linnen, daarin het vuur te stecken, en dat onder de neusgaten van het Paard te houden, op dat den rook daarin gaat, en te neemen goede tarwe, die met een weinig water laten koken, en heel warm in een zak te doen, en dien het Paard over het hoofd te trekken, dog zoo, dat het Paard daar van eeten kan, dat dus de warmte opklimme in het hoofd, en neemt daarna een dunne stok, bewindt die van boven met een linnen doek, en besmeert die wel met Venetiaansche zeep, en steekt hem die voorzigtelyk in de neusgaten, zoo diep als het lyden kan, trekt die dan weder uit, dan zal dat Paard pruisen, en veele kwaade vogten, die koud zyn als water, uitwerpen: indien men zulks vreest te doen, kan men in deszelfs plaats boter mengt met bakelaar zonder stok stecken, men moet zulk een Paard praeserveeren voor alle koude, en hem natuurlyk verwarmende kost geeven, en in zyn drinken warm gekookt water, het zal geneezen.

108.

Voor een geswel in de sckenkelen.

Daar voor moet men laten, de ader boven de knien, binnē beens, en men zal gereed maken en hēmen fenegriek, lynzaat, uyen, terpentyn, en malue, van elks even veel, en fyn gestooten, en dat in oude reusel laten kookē, daar van een plyster maaken, en warm op het gezwel doen, en binden met een breede band, en alle dag tweemaal vernieuwen, dog zoo het een oud Paard is, moet men I en in plaats van boven de knien onder de knien binnē beens ader laten, tusschen de voet en enkelen, en dan die plysters zoo als gezegt is, en men moet het hair kort affcheeren, dit is *Probatum* bevonden.

109.

Als de enkelen uit het lid zyn.

Neemt weichen zemelen, en scherpe azyri, en Schaspen ongel, roert dit wel te zamen, en kookt het in een panne, en legt het warm op de enkelen; vernieuwt het alle dagen, en laat het Paard niet arbeiden, en zoo het eene been des enkels veel geweeken is uit zyn plaats, zoo zal men het goede opneemen en binden, en dat Paard met geweld een weinig doen gaan, dan gebeurt het meest tyds, dat het been weder in zyn plaats komt, dog zoo het gebeurt, dat dit been geensints aldus tot zyn plaats kan gebragt worden, en de enkel daar door komt te zwellen, zoo mocht men dit met binden helpen.

110.

+ Een goede kunst, wanneer een Paard de buik kernen zwellen.

Neemt een goed gedeelte knusflook, jonge Hondē
bla.

bladeren, oude zuivere reufel, en zout, klein gestooten, een hand vol, mengt dit wel onder malkanderen, en geeft het Paard de helft in, en twee uren daarna, de andere helft; smeert het gezwel met warme Schaapeu ongel, is meest tyds, *Probatum* bevonden.

III.

† Om een zwart Paard witte blesfen te maaken.

Neemt een Vleermuis, en kookt die in een weinig water, zoo lang zy geheel verkookt is, neemt dat vet, en smeert het Paard daar mede, daar gy de blesfen wilt hebben, het is *Probatum*.

III.

† Om wit hair zwart te maaken.

Neemt vaaren wortelen, en kooktze in sterke loog, en besmeert het Paard het hair daar mede, het zal zwart worden, *Probatum*.

III.

Zoo men sterk ryden wilt, om andere Paarden aftryden.

† Neemt pimpernel, en wortelen van byvoet, en geeft dit het Paard in den bek, als hy het gebidt aan heeft, en geeft hem daar over, een weinig voeder, en rydt dan den geheelen dag met het Paard, het zal niet moede worden, en men zal wonder zien.

Of

† Men neemt ook wel verbana, en die het Paard in de

de haver te eeten gegeven, hy zal ook niet moede worden.

Of

+ Eindelyk, neemt een snede warm brood, doet daarin goede sasseraan, en geeft dit het Paard te eeten, is ook goed.

114.

+ *Een goede kunst voor stramanigheid.*

Neemt fenegriek in de meimaand geplukt, en legt dat in dezelve maand in het water, en laat het daarin, neemt dan in het vervolg van tyd dat water, en besprengt daar mede het voeder van het Paard, is goed.

115.

Om het bloed te stillen.

+ Neemt een Haaze vel, welke in de maand maart gevangen is, en brandt dat tot pulver, en doet dit pulver in de schade, het bloed zal stillen.

116.

Voor een Paard, wiens kaaken gezwollen syn.

Neemt een stokje of rysje, maakt het wel warm, en vryft het gezwel daar mede, neemt dan een stuk roggen brood, wel hard gebraden, en legt het heet daarop, en bindt het styf, het zal geneezen.

Of

Snydt het hair af, neemt oud menschen water, dat eeni-

eenige dagen oud is, daarin spaans groen, zout, goede wyn azyn en kalk, dit alles heet daarop gebonden eenige dagen, het zal ook geneezen.

117.

Voor een Paard, dat zeer langen tyd vervangen is geweest.

Neemt bevergeel en triakel, van ieder een half loot, een kleine hand vol zevenboom, en een Adders huid, en menstrigam: die vyf species moeten niet gekookt worden, maar heel fyn gemaakt; neemt dan fenegriek, holwortelen, zwarte wortelen, calmus en rauwe laris, van ieder een loot, en kookt die met een kanne wyn op de helft, en doet dan die andere vyf species daarin, verdeelt dien drank in tweeën, en geeft het Paard de eene helft in, en slaat hem de buik ader, en laat het dien dag overstaan, geeft hem des anderen daags de andere helft in, en slaat hem de buik ader en spoor ader, laat hem verders alle dagen, geduurende eenige dagen, een uur staan in loopend water, en zomtyds een weinig zwemmen, dit is *Probatum* bevonden aan twee Paarden, die reets een zeer langen tyd bevängen waren geweest, en zyn in den grond geneezen.

118.

Zoo een Paard de zoolen afgaat door vervangentheid.

Neemt brandewyn en ferruis, slaat dat onder om de zoolen, dit zal het in zeer korten tyd opdroogen.

119.

Voor een schiereibeen, daar een Paard aan hinkt.

Neemt bullen bast, die een jaar oud is, kookt die in roode wyn, en wascht het daar mede heel warm, het zal geneezen.

120.

Als een Paard het lyf uitgaat, of een breuk heeft.

Neemt een willige stok, maakt die hard in het vuur, vryft het gebrek daar mede, neemt dan twee eyren, hard gebraden in het vuur, en doet die van malkanderen, en legt het Paard die daarop, zoo heet als gy kunt, en bindt een ledere lap daarop, het geneest.

121.

Voor een egelhoef.

Neemt ongeblüste kalk en lynoly, van elks even veel, kookt het met malkanderen, en bindt dat op de egelhoef, het is *Probatum*.

122.

Voor een Paard, dat traag is.

Neemt steen motten, stoot die, en geeft die het Paard te eten onder het voeder, het zal snel worden.

123.

Tegen de vit Wormen.

De Paarden hebben de vit Wormen inwendig, om die

die weg te helpen, zoo gebruikt een loot campher, fyn geveeven, een loot bolis en een lepel vol van gebrande oude zoolen, geeft dit het Paard in met drie a vier handen vol haver, na dat het een etmaal gevast heeft, laat het na het ingeeven een dag vasten, en dan zal men builkens ontdekken, die moeten worden doorgelaan, en daar zal men wormkens vinden, die uitgeschrapt moeten worden, en dan wascht men die opening tegen het hair op, met Runder pekels uit, dit middel is *Probatum*.

124.

✱ *Om een overhoef te geneezen.*

Neemt wrange kruid of vuur kruid, steekt het Paard boven het hoef met een eis in den overhoef, een vinger breed van malkanderen, en steekt in ieder steek van dat vuurkruid, en laat het alsoo staan, bewaart het Paard vooral, dat het in geen nattigheid komt, dan swelt de overhoef af, en het Paard byt de overhoef zelfs af, en verzagt weder van zelis.

125.

Als een Paard byna blind is.

Neemt een loot groen koperrood, en legt het in een weinig regenwater, en laat het daarin smelten, neemt dan dat water, en bedt dat Paard het blinde oog tweemaal daags, zes dagen lang, het zal gewisfelyk beteren, en het oog zal klaar worden.

126.

Voor een Paard, dat ziek in de bek is.

Neemt wyn-azyn, zout en gemaale mostert, wel

te zamen geroert, neemt een stok, windt een doek daarom, doet het voorfchreeve daarop, en vryft het Paard de bek daar mede, en de tonge, is zeer goed.

127.

Als een Paard het lyf in flukken is gedreeven.

Als een Paard het lyf in flukken is gedreeven, zal men dezen drank maaken: een hand vol groote netelen, een hand vol wilde wrang, of bruin wortel, anders genaamt zwyne kruid, een hand vol nacht fchade, een goede hand vol kruis wortelen, een hand vol *odera terrestris*, een hand vol *confyli*, dat is millifche, een hand vol eyloofs bladen, een goede hand vol fchoorwortel, met zyn bladeren, dit alles klein gehakt, en gekookt in goed oud bier, of azyn, in een fteene of aarde pot, digt toegedekt op de helft, geeft het paard daar van in, wel een kroes ieder reis, eerst alle dagen, daar na, over anderen dag, zoo lang tot dat het Paard gezond is, *sepius Probatum.*

128.

+ Om een wonde gering te geneezen.

Neemt onderhaave, en Hoender drek, van elks even veel, kneust het, en drukt dat nat daar uit, en laat dat nat in de wonde loopen, en dat zoo lang, tot dat de wonde begint te draagen, wascht dan de wonde met brandewyn, en neemt een koste grof brood, braadze zoo hard, dat gyze in een pepermolen klein kunt maalen, als gy dan het Paard de wonde met brandewyn gewasfchen hebt, zoo strooit dan van dat brood in de wonde, tweemaal daags, zoo zal het Paard fchielyk geneezen, *quod sepiissime Probatum.*

E I N D E.

BLAD-

B L A D W Y Z E R

D E R

M I D D E L E N.

1.	Een oogcn pulver voor kwaade oogcn van een Paard.	Pag.	1
2.	Een oogcn water voor de Paarden.		1
3.	Remedie voor een Paard dat rotterich is.		2
4.	Voor een Paard, dat een gefwollen hooft heeft, en niet slikken kan.		2
5.	Voor een Paard, die het watervet heeft.		3
6.	Voor de hartfpan van een Paard.		3
7.	Voor een Paard, dat vernagelt is, en de etter boven uitbreekt.		3
8.	Voor een Paard, dat gefchoten of gewondt is.		4
9.	Voor de buikfpan.		4
10.	Voor een wonde der Paarden.		4
11.	Voor een Paard, het welk onder de zadel is gebroken.		5
12.	Voor een breuk op de rug van een Paard.		6
13.	Om vuil vleesch weg te neemen.		6
14.	Voor een Paard, het welk hartflagtig is.		6
15.	Voor een Paard, dat kucht of zeer hoest.		7
16.	Voor een Paard, het welk een ordinaire hoest heeft.		8
17.	Voor een Paard, dat winden heeft.		8
18.	Voor een Paard, dat vervangen is.		8
19.	Hoe men een Paard de zoolen zal afdoen.		9
20.	Zoo een Paard geftoken is, en van buiten is toegewafen.		9
21.	Als een Paard zwaarmoedig is.		9
22.	Voor een Paard, het welk een overhoef heeft; nog zynde nitgedrukt met een ander middel, No. 124.		10

23.	Voor een Paard, van binnen beschadigt.	Pag. 10
24.	Voor een gefwolte gemacht van een Paard.	10
25.	Voor ruidigheid in het vleesch van een Paard.	11
26.	Wanneer een Paard pofief ichorftig is.	12
27.	Om hair te maaken.	12
28.	Voor de grondigheid.	13
29.	Voor grondigheid aan de beenen.	13
30.	Voor een Paard, dat niet ftallen kan.	13
31.	Voor een Paard, dat zig gebeeten heeft.	14
32.	Voor een gebrek in de maag.	14
33.	Voor een ziek Paard.	14
34.	Een gewijfe konst voor de vaaren der Paarden.	15
35.	Voor de bos.	17
36.	Voor de opening der Paarden.	17
37.	Voor een viel over de oogen van een Paard.	18
38.	Als een Paard de ftrob loef heeft.	19
39.	Voor het fpadt.	19
40.	Als een Paard de koege heeft.	20
41.	Om een Paard vet te maaken.	21
42.	Als een Paard Wormen in de maag heeft.	21
43.	Als een Paard zig vertreedt.	22
44.	Als een Paard zig op de aderen ftort.	22
45.	Als een Paard te hard gereeden is.	23
46.	Voor een ftcengalle.	23
47.	Om een goed hoef te maaken.	23
48.	Voor de geelzucht.	23
49.	Voor een vleesch gal.	24
50.	Voor een vel bal.	24
51.	Als een Paard de nerve heeft.	24
52.	Als een Paard de beenen verftlaagen heeft.	24
53.	Voor de rappen.	25
54.	Voor een Paard, het welk gebeten wordt van Wormen, die zig tufchen vel en vleesch houden.	25
55.	Als een Paard wat kwaads gegeeten heeft.	26
56.	Als een Paard een ellenbooge heeft.	26
57.	Als een Paard zig heeft overgegeeten.	26
58.	Als een Paard te veel gedronken heeft.	27

59.	Als het Paard te veel bereden is, en daar van een buile komt.	Pag. 27
60.	Als een Paard een gefwel op de toom heeft.	27
61.	Wanneer een Paard de buik fwelt.	28
62.	Voor een gefwel in de keel.	28
63.	Wanneer een Paard een hoorne lost.	28
64.	Als een Paard zig aangeraakt heeft.	29
65.	Voor een Paard, dat dempig is.	29
66.	Voor egelhairigheid.	30
67.	Voor een Paard, dat veederen heeft gegeeten.	30
68.	Voor ſchorftige Paarden.	30
69.	Voor een Paard, dat verftopt is	31
70.	Voor de raspén der Paarden.	31
71.	Voor een Paard, dat zeer vervangen is.	31
72.	Voor de mok.	32
73.	Voor een Paard, het welk droest.	32
74.	Voor een Paard, het welk zoodanig droest, dat de keel gefwollen is, en nauwelyks eeten kan.	32
75.	Voor een maan oog.	33
76.	Voor een witte flip op het oog.	33
77.	Als een Paard de beenen onder de kooten gefwollen zyn.	34
78.	Voor de klooven onder aan de voeten der Paarden.	34
79.	Voor een Paard, dat niet groeien wilt.	34
80.	Voor een Paard, dat ſchielyk ziek wordt, en niet eeten wilt.	34
81.	Wanneer een Paard niet piften wilt.	35
82.	Wanneer de voeten van een Paard hetfig zyn.	35
83.	Wanneer een Paard geen haver of garst eeten wilt.	35
84.	Om loopende gaten te geneezen.	36
85.	Een onverbeterlyke zalve, wanneer een Paard den etter doorbreekt.	36
86.	Voor hartflagtigheid.	36
87.	Om gelederen water te stillen.	36
88.	Voor ſpekhalfigheid.	37
89.	Voor een Paard, dat geheel blind is.	37

90.	Voor een gefwel onder aan den buik.	Pag. 37
91.	Als een Paard schrikt op alle vuuren.	37
92.	Voor hinken.	38
93.	Van de augehoef.	38
94.	Voor de gagenhoef of rappigheid.	38
95.	Zoo een Paard de hoefdwang heeft.	38
96.	Voor het voorftal of gedwang.	39
97.	Als een Paard zig gebrandt heeft.	39
98.	Voor een beengewas.	39
99.	Voor een Paard, dat wagenbeetig is.	40
100.	Voor verkrompé aderen.	40
101.	Een purgatie voor een Paard.	40
102.	Een opdroogende zalve.	40
103.	Een trek en heelende zalve.	41
104.	Voor weenen der Paarden.	41
105.	Voor longen zucht.	43
106.	Voor een ziekte genaamt infestuci.	43
107.	Voor een Paard, het welke verkoud is in het hooft.	44
108.	Voor een gefwel in de ſchenkelen.	46
109.	Als de enkelen uit het lid zyn.	46
110.	Een goede kunst, wanneer een Paard de buik kernen zwellen.	46
111.	Om een zwart Paard witte blesfen te maaken.	47
112.	Om wit hait zwart te maaken.	47
113.	Zoo men ſterk ryden wilt, om anderé Paarden aftryden.	47
114.	Een goede kunst voor ſtrammigheid.	48
115.	Om het bloed te ſtillen.	48
116.	Voor een Paard, wiens kaaken gezwol- len zyn.	48
117.	Voor een Paard, dat zeer langen tyd vervangen is geweest.	49
118.	Zoo een Paard de zoolen afgaan door vervangentheid.	49
119.	Voor een ſchievelbeen, daar een Paard van hinkt.	50
120.	Als een Paard het lyf uitgaat, of een breuk heeft.	50

121. Voor een egelhoef.	Pag. 50
122. Voor een Paard, dat traag is.	50
123. Tegen de vit Wormen.	50
124. Om een overhoef te geneezen.	51
125. Als een Paard byna blind is.	51
126. Voor een Paard, dat ziek in de bek is.	51
127. Als een Paard het lyf in stukken is gedreeven.	52
128. Om een wonde gering te geneezen.	52

1176 1600

By den Drukker dezès, zyn ook de volgen-
de Werken in getallen te bekomen.

P. BODDAART. Nagelatene Mengeldichten, groot 8vo. en 4to.	- - -	f—: 12
Groot Papier:	- - -	—: 18
J. MOORMAN Gedigten, groot 8vo.	- - -	—: 8
J. W. PARIS 100 Jaarige Gedachtenis van het overgaan van Hulst, gr. 8vo.	- - -	—: 3
G. W. SCHILLING over de Jaws en Sudder- vis, groot 8vo.	- - -	—: 4
W. SWANKE Nagelatene Gedigten, gr. 8vo.	- - -	—: 10
G. VROLYKHERT Vlisfingsche Kerkhemel, groot 8vo.	- - -	—: 10
J. WILLEMSSEN Gekroonde Steenen, 4to.	- - -	—: 8
————— Lykrede op d'Heer J. SCHO- RER, 4to.	- - -	—: 8

Kalkvoorica pernoet